

O‘ZBEKISTON - TOJIKISTON MAMLAKATLARI O‘RTASIDA IQTISODIY HAMKORLIK ISTIQBOLLARI

Tuxtayev Hasan Xolpo‘lat o‘g‘li,

Guliston davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi.

Annotatsiya: Ushbu tezisda O‘zbekiston va Tojikiston o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlik istiqbollarini o‘rganib, savdo, energetika, infratuzilma va sarmoya kabi muhim tarmoqlarga e‘tibor qaratadi. Tezisda, shuningdek, har ikki mamlakat iqtisodiy aloqalarni chuqurlashtirish, jumladan, tartibga solishni uyg‘unlashtirish, siyosiy barqarorlik va investitsiya muhitini tahlil qilindi. Ushbu omillarni baholash orqali tadqiqot O‘zbekiston va Tojikiston barqaror iqtisodiy rivojlanish uchun mintaqaviy integratsiyadan qanday foydalanishi mumkinligi haqida ma‘lumot berishni maqsad qilgan.

Kalit so‘zlar: iqtisodiy hamkorlik, ikki tomonlama savdo, mintaqaviy integratsiya, infratuzilmani rivojlantirish, energetika sohasidagi hamkorlik, iqtisodiy siyosat.

O‘zbekiston va Tojikiston o‘rtasida yaqin tarixiy, madaniy va tilshunoslik aloqalari mavjud bo‘lib, ular iqtisodiy hamkorlik uchun mustahkam zamin yaratadi. Ushbu umumiy meros o‘zaro tushunish va hamkorlikni osonlashtiradi, iqtisodiy hamkorlikni o‘rnatish va qo‘llab-quvvatlashni osonlashtiradi. O‘zbekiston va Tojikiston o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlik so‘nggi yillarda, xususan, 2017-yildan buyon sezilarli o‘zgarishlarni ko‘rdi. Ikki davlat o‘zaro munosabatlarni isloh qilish, o‘zaro ochiqlik va faol amaliy hamkorlikni yo‘lga qo‘yish bo‘yicha birgalikda sa‘y-harakatlarni amalga oshirdi. Bu o‘zgarishlarga Prezident Shavkat Mirziyoyevning 2024-yil aprel oyida Tojikistonga davlat tashrifi chog‘ida Ittifoqchilik munosabatlari to‘g‘risidagi shartnomaning imzolanishi misol bo‘la oladi, bu esa o‘zaro strategik sheriklikni chuqurlashtirishga qat‘iy intilishini ta’kidlaydi.

O‘zbekiston va Tojikiston o‘rtasidagi tovar ayirboshlash hajmi so‘nggi sakkiz yil ichida 3 baravar ortib, sezilarli darajada o‘sdı. 2023-yil holatiga ko‘ra, o‘zaro tovar ayirboshlash hajmi 750 million AQSh dollaridan oshdi va yil boshidan buyon 40 foizga o‘sgani qayd etildi. Kelgusi yillarda bu ko‘rsatkichni 2 milliard dollarga

yetkazish katta maqsaddir. Bu o'sish har ikki davlatga foyda keltiradigan mustahkam iqtisodiy munosabatlardan dalolat beradi.

Turli sohalarda qo'shma korxonalar tashkil etish iqtisodiy hamkorlikning e'tiborga molik tomonidir. Qo'shma loyihalar soni 2017-yilda atigi 17 ta bo'lsa, bugungi kunda ularning soni 370 dan oshdi. "Zelal-teks" kabi to'qimachilik korxonalari va "Artel" orqali maishiy texnika ishlab chiqarish muvaffaqiyatli misollardir. Bu korxonalar nafaqat iqtisodiy aloqalarni mustahkamlaydi, balki ish o'rinlari yaratib, mahalliy iqtisodiyotni rag'batlantiradi.

Infratuzilmani rivojlantirish O'zbekiston va Tojikiston o'rtasidagi iqtisodiy hamkorlikni kengaytirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Zarafshon daryosida gidroelektr stansiyalarini qurish bo'yicha kelishuvlarga erishildi, bu esa har ikki davlatning energiya resurslarini mustahkamlab, barqaror rivojlanishga yordam beradi.

O'zbekiston va Tojikiston o'rtasida iqtisodiy yo'laklarni rivojlantirish uchun salmoqli salohiyat mavjud. Bu har ikki mamlakatning yirik shaharlari va hududlari o'rtasida aloqa va iqtisodiy integratsiyani kuchaytirishni o'z ichiga oladi. Bunday yo'laklar infratuzilmani yaxshilash va savdo to'siqlarini kamaytirish orqali savdo, sarmoya va iqtisodiy o'sishni oshirishi mumkin.

O'zbekiston qo'shni davlatlar, jumladan, Tojikiston bilan umumiy iqtisodiy makonlar yaratish bo'yicha shartnomalar imzolashda faol ishtirok etmoqda. Ushbu kelishuvlar bojar va boshqa savdo to'siqlarini pasaytirish orqali savdo-iqtisodiy hamkorlikni osonlashtirishga, shu tariqa yanada integratsiyalashgan mintaqaviy iqtisodiyotni rag'batlantirishga qaratilgan.

Ikkala davlat ham Markaziy Osiyoning boshqa davlatlarini o'z ichiga olgan kengroq mintaqaviy hamkorlik tashabbuslarida ishtirok etmoqda. Bu tashabbuslar savdo-iqtisodiy aloqalarni kengaytirishga qaratilgan bo'lib, bu mintaqada iqtisodiy faollik va taraqqiyotning oshishiga olib kelishi mumkin. Ushbu tashabbuslarda ishtirok etish orqali O'zbekiston va Tojikiston ikki tomonlama iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish uchun mintaqaviy sinergiyadan foydalanishlari mumkin.

Iqtisodiy hamkorlik uchun ko'plab imkoniyatlar mavjud bo'lsa-da, siyosiy beqarorlik, infratuzilma taqchilligi va tartibga solishdagi farqlar kabi muammolar taraqqiyotga to'sqinlik qilishi mumkin. Biroq, ushbu muammolarni birgalikdagi sa'y-harakatlar va mintaqaviy hamkorlik asoslari orqali hal qilish orqali O'zbekiston va Tojikiston muhim iqtisodiy salohiyatni ochishi mumkin.

Turli forumlarda davom etayotgan muhokamalar mintaqaviy barqarorlikni ta'minlash va Markaziy Osiyoda integratsiya jarayonlarini rivojlantirishga qaratilgan strategik sheriklik muhimligini ta'kidlaydi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston va Tojikiston o'rtasidagi iqtisodiy hamkorlik istiqbollari o'zining tarixiy sharoiti, o'sib borayotgan savdo aloqalari, muvaffaqiyatli qo'shma korxonalar, infratuzilmani rivojlantirish tashabbuslari va ko'plab tarmoqlar bo'yicha kelajakdagi hamkorlik imkoniyatlari tufayli istiqbolli ko'rinadi. O'zbekiston va Tojikiston o'rtasidagi iqtisodiy hamkorlik o'zaro manfaatli rivojlanish uchun salmoqli salohiyatga ega. Savdo, energetika sohasidagi hamkorlikni kengaytirish, infratuzilmani rivojlantirish va resurslarni muvofiqlashtirilgan boshqarish nafaqat ikki davlatga foyda keltiradi, balki Markaziy Osiyoda mintaqaviy integratsiyani ham mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Nodira Asqarali Qizi Abduqodirova. Yangi o'zbekiston – yangi qo'shniçilik: markaziy osiyo davlatlari bilan qo'shniçilik // Scientific progress. 2021. №5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/yangi-o-zbekiston-yangi-qo-shniçilik-markaziy-osiyo-davlatlari-bilan-qo-shniçilik>.
2. <https://uzkimyosanoat.uz/oz/press/news-uzbekistan/uzbekiston-tozhikiston-savdo-iqtisodiy-hamkorlikda-yangi-bosqich-boshlanmoqda>
3. <https://www.uzbekembassy.in/uzbekiston-tojikiston-azaliy-qadriyatlar-va-yaqin-qoshnilikka-asoslangan-hamkorlikning-yangi-davri/?lang=uz>
4. <https://isrs.uz/oz/maqolalar/uzbekistan-i-tadzikistan-na-puti-k-ukrepleni-strategiceskogo-partnerstva-i-souznicestva>